

– активна участь у міжнародних організаціях, які підтримують створення систем якості у країнах, що розвиваються з подальшим процесом їх сертифікації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Малащук Д.В. Конкурентоспроможність машинобудівного комплексу України в умовах глобалізації світових ринків : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.05.01) / Укр. акад. зовніш. торгівлі. - К., 2005. - 24 с.

2. Язвінська Н.В. Конкурентоспроможність українських підприємств на ринках програмного забезпечення : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.06.01) / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - К., 2006. - 19 с

3. Балабанова І.В. Конкурентоспроможність підприємств в умовах маркетингової орієнтації : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.06.03) / Донецький держ. комерц. ін-т. - Донецьк, 1997. - 25

4. Павловська О.Д. Конкурентоспроможність національних економік в умовах інвестиційної глобалізації : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.05.01) / Київ. нац. екон. ун-т. - К., 2004. - 18 с

5. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації : Монографія / Л.Л. Антонюк. - К.: КНЕУ, 2004. - 275 с

6. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації: Монографія / [Я.А. Жаліло, Я.Б. Базилюк, Я.В. Белінська та ін.]. - К.: Знання України, 2005. - 387 с.

7. Пахомов С.Ю. Формування відкритої економіки України і національна конкурентоспроможність: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.05.01) / Київ. нац. екон. ун-т. - К., 2004. - 18 с.

8. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління / Л. І. Піддубна. - Х.: ІНЖЕК, 2007. - 362 с

9. Конкурентоспроможність: країна, регіон, підприємство / За ред. Полуєєва Ю.В. - К.: ЛАТ&К, 2006. - 176 с.

10. Камишніков Р.В. Конкурентоспроможність підприємства в системі маркетингу : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.06.01) / Р.В. Камишніков. - К., 2006. - 18 с

11. <http://www.mea.com.jb>

*Рецензент д.е.н., професор ДІЗТ Поклонський Ф.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Полякова О.М.*

УДК 338.47:629.33

МОДЕЛЬ КОРПОРАТИВНОГО ЗАХИСТУ ПІДПРИЄМСТВ АВТОТРАНСПОРТУ ВІД НЕДРУЖНІХ ПОГЛИНАНЬ

Зайцева І.Ю., к.е.н, доцент (УкрДАЗТ)

Автором запропоновано модель корпоративного захисту підприємств автотранспорту від недружнього поглинання та визначено головний принцип ефективного функціонування механізму економічної безпеки АТП.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі господарювання виявляється цікава закономірність: чим більш фінансово стійке підприємство, тим більш ласим шматком воно є

для рейдерів, тим більше спроб буде його захопити. Найпростіший спосіб позбутися спроб захоплення – закрити підприємство і розпродати його активи. Однак навряд чи керівники автотранспортних підприємств погодяться з цим

«простим» рішенням. Тим же керівникам, кому не безцікава подальша доля свого дітища і, хто зацікавлений у його розвитку, доведеться чимало попрацювати над створенням принципово нової системи управління. Вітчизняний і закордонний досвід свідчить, що основну роль у забезпеченні схоронності комерційної таємниці відіграють самі підприємства, а не державні органи. Політичний, економічний і соціальний стан в нашій країні змінюються так різко, що неформальних засобів спостереження за навколишнім середовищем стає недостатньо. Тому для адекватного реагування підприємства на вплив навколишнього середовища і забезпечення успіху в конкурентній боротьбі АТП необхідна струнка й ефективна система економічної безпеки; оцінювання ж стійкості проводити з огляду не тільки на фінансову, інформаційну, техніко-технологічну, екологічну, нормативну, політичну, інтелектуальну і кадрову складові економічної безпеки автотранспортного підприємства, але і приділити особливу увагу загрози рейдерства і недружнього поглинання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Необхідно зауважити, що проблема недружніх поглинань ще не досить висвітлена у вітчизняній літературі українськими економістами. Українському ринку злиття і поглинань доводиться наздоганяти США і Західну Європу, що далеко пішли вперед в цій області. Багато учених частіше в своїх працях описують злиття і поглинання з європейської точки зору, описуючи класичні закони, що регулюють злиття і поглинання, ґрунтуючись на західний досвід [1,2,3]. Проте сучасних умовах господарювання, в умовах пострадянського простору необхідно розробляти власні методи боротьби з недружніми поглинаннями, а також їх посібниками - корпоративними рейдерами, дієві методи, що ураховують специфіку українського ринку з недружніх поглинань та корпоративного законодавства нашої країни. Так, наприклад, російський вчений М. Іонцев [4] у своїх працях частіше наводить тільки практичні приклади окремих захватів, але не класифікує їх, не вказує методик, за якими діють рейдери. Тому спеціалістам та практикам у галузі недружніх поглинань потрібні більш чіткі рекомендації у цих питаннях з тим, щоб ефективно та своєчасно реагувати на рейдерські атаки та відстоювати свої підприємства у загарбників.

Метою даного дослідження є використання системного методу щодо розробки універсальної (загальної) моделі корпоративного захисту, здатної підвищити адаптацію підприємств автотранспорту до зовнішніх й внутрішніх чинників, підсилити внутрішню стійкість до

негативних чинників й поліпшити результати його діяльності на сучасному етапі розвитку недружніх поглинань на території України та визначення головного принципу ефективного функціонування механізму економічної безпеки АТП.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою протидії рейдерству й недружнім поглинанням на підприємствах автотранспорту, на думку автора, доцільно побудувати надійну і реактивну систему підтримки економічної безпеки, до складу якої варто включити:

- службу економічної розвідки АТП (СЕР АТП);
- технічний відділ інформації (ТВІ);
- службу економічної безпеки АТП.

При цьому створення на автотранспортному підприємстві механізму економічної розвідки, технічного відділу інформації і служби економічної безпеки вимагає відволікання визначених обсягів фінансових, матеріальних, інтелектуально-кадрових, інформаційних і політичних ресурсів.

Головним принципом ефективного функціонування механізму економічної безпеки АТП має бути досягнення умови, коли витрати на

нейтралізацію фактора-загрози ($\mathcal{E}_{\mathcal{E}B_i}^{PV}$) не перевищують можливі втрати від прояву фактора-загрози (Π_x). Тобто досягається така нерівність:

$$\Pi_x - \mathcal{E}_{\mathcal{E}B_i}^{PV} \geq 0$$

Отже, основна задача роботи служби економічної розвідки полягає у виявленні випереджаючих джерел зовнішніх і внутрішніх загроз безпеки, що максимально знижує невизначеність стратегічного ризику і підвищує стійкість функціонування.

Крім того, на сьогодні, на думку автора, у вітчизняній і зарубіжній літературі недостатньо чітко сформульовані загальні методи захисту компаній від недружнього поглинання. Всі рекомендації носять характер розрізнених порад. Виходячи з цього, представляється необхідним формування універсальної (загальної) моделі корпоративного захисту, яким зможуть скористатися керівники компаній, працівники служби економічної безпеки автотранспортних підприємств, працівники служби економічної розвідки й технічного відділу інформації підприємств автотранспорту з метою захисту компанії від недружнього поглинання.

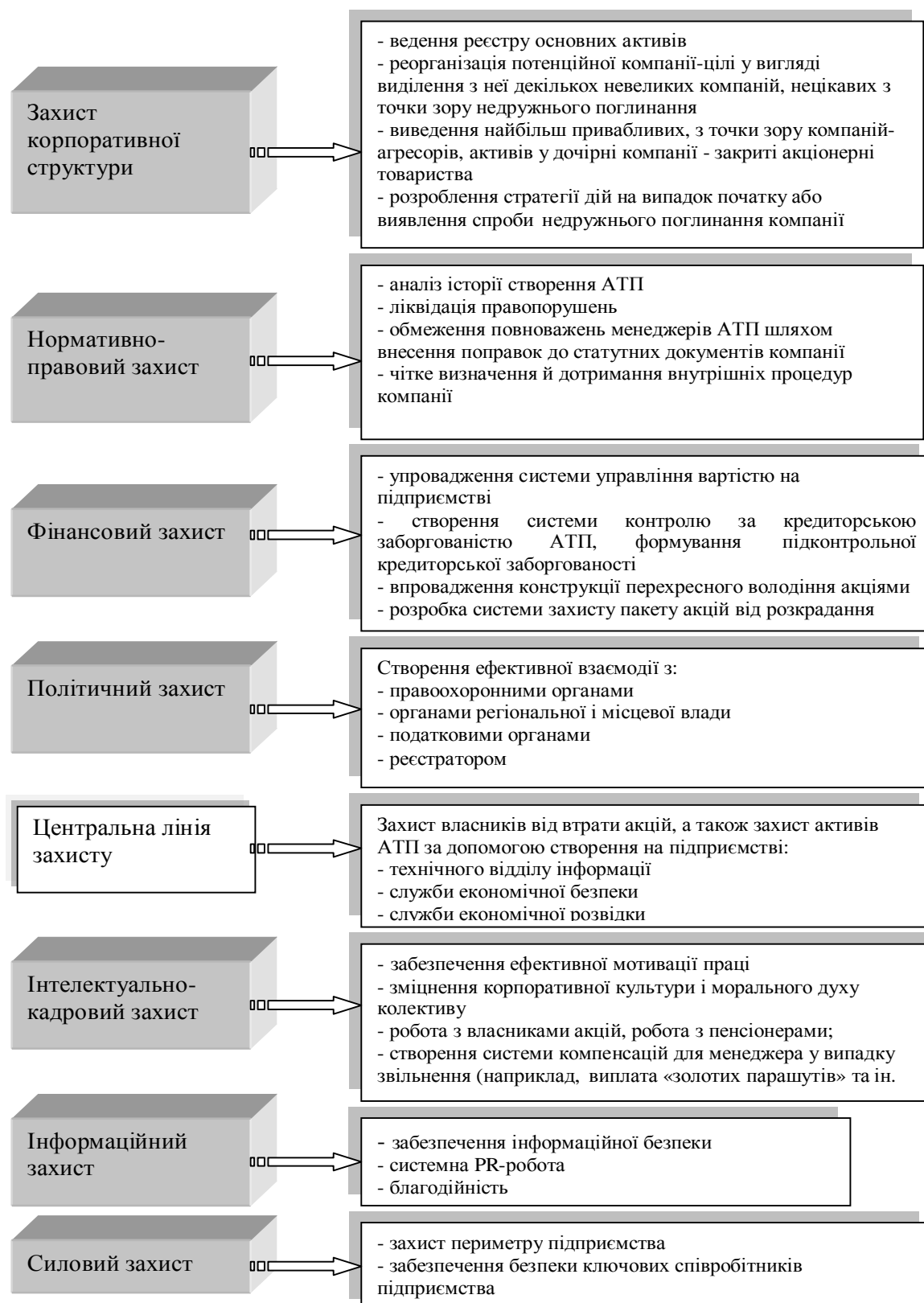

Рисунок 1 - Модель корпоративного захисту підприємств автотранспорту від недружнього поглинання

Дана модель корпоративного захисту здатна підвищити адаптацію підприємств автотранспорту до зовнішніх дій, дозволить підсилити внутрішню стійкість до негативних чинників, допоможе поліпшити результати його діяльності в умовах господарювання, що змінюються. Вона складається з групи напрямів захисту, необхідних при реалізації будь-якої стратегії захисту, і основної, центральної лінії захисту, що лежить в її основі.

Загальна модель корпоративного захисту підприємств автотранспорту від недружного поглинання представлена на рис. 1.

До основних напрямів щодо захисту підприємств транспорту, у тому числі й автомобільного, від недружного поглинання, на думку автора, доцільно віднести:

1. захист корпоративної структури;
2. нормативно-правовий захист;
3. фінансовий захист;
4. політичний захист;
5. інтелектуально-кадровий захист;
6. інформаційний захист;
7. силовий захист.

До центральної лінії захисту, що має полягати в основі усього захисту підприємств автотранспорту, є створення технічного відділу інформації, служби економічної безпеки й служби економічної розвідки.

Кожному напрямку захисту запропонованої моделі відповідає перелік конкретних дій щодо досягнення шуканої мети.

Цілеспрямована робота за кожним з перерахованих напрямів захисту дозволить досягти підприємствам автомобільного транспорту максимального рівня економічної безпеки в умовах адекватної економічної політики з боку держави у поєднанні з ефективною боротьбою з корупцією і неправомірними судовими рішеннями.

Висновки. Підсумовуючи, відзначимо, що пошук рішень, направлених на зменшення руйнівного впливу наслідків недружніх поглинань на економіку України, а також підвищення рівня захищеності фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств транспорту від подібного роду загроз, представляється однією з найгостріших проблем і завдань, що вимагають подальших досліджень. Це обумовлено тим, що незаконні дії, пов'язані з недружніми поглинаннями підприємств транспорту, у тому числі і автомобільного, стали, на жаль, звичайним явищем сучасного життя.

Автор вважає, що формування стратегії захисту, а також методичні рекомендації щодо її впровадження в практику підприємств автотранспорту сприятимуть підвищенню керованості і навіть зростанню ринкової вартості компанії (окрім досягнення основної мети і поліпшення загального економічного стану).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Слияния, поглощения и реструктуризация компаний/Патрик А. Гохан; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. – 741с.
2. Рудык Н.Б. Конгломеративные слияния и поглощения: Книга о пользе и вреде непрофильных активов: Учеб.- практич. Пособие. – М.: Дело, 2005. – 224с.
3. Слияния и поглощения. Путеводитель по рынку профессиональных услуг. (Серия путеводителей-справочников «Проверено. Коммерсантъ»).- М.:Альпина Бизнес Букс, The Platzdarm Group, 2004. -192с.
4. Ионцев М.Г. Корпоративные захваты: слияния, поглощения, гринмэйл. – М.: Ось-89, 2003. – 176 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Позднякова Л.О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*